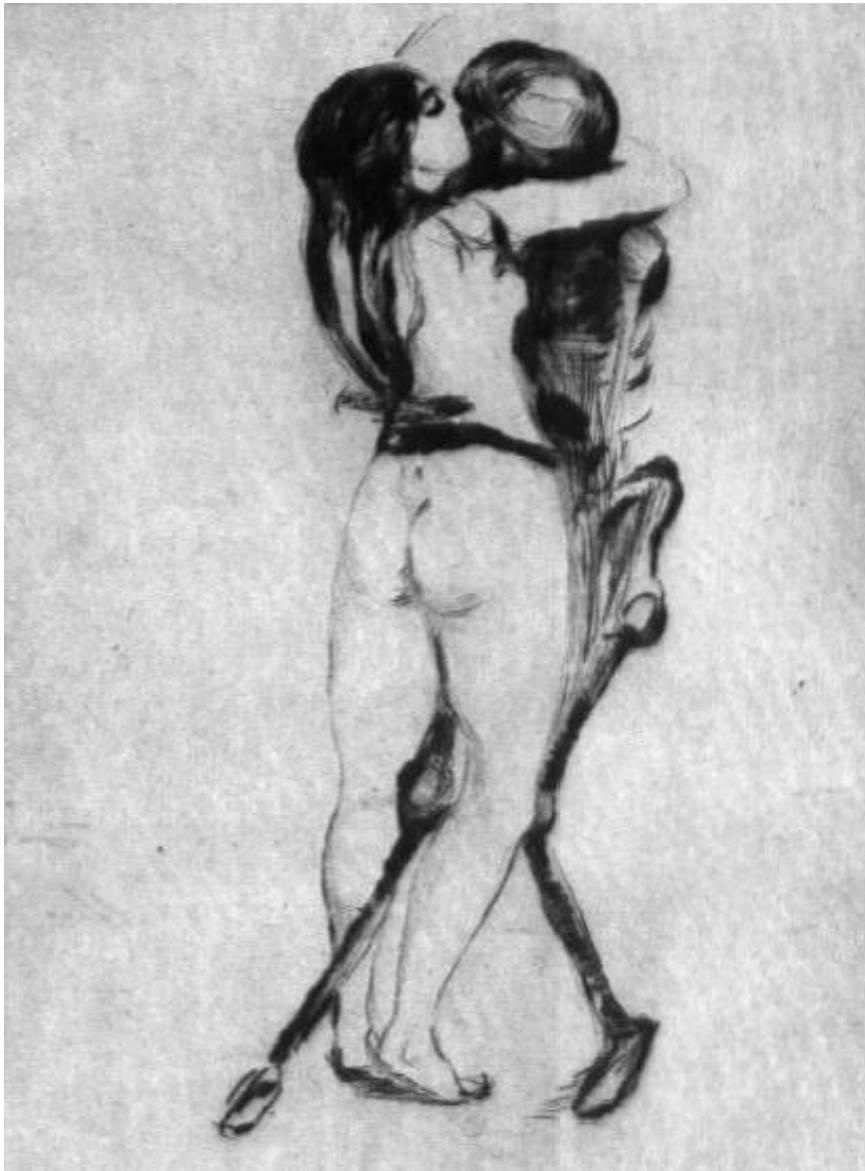

SKAL VI BRÆNDE SADE?

Endagssymposium 23. Maj 2008, fra 10-16.

Lokale: 27.0.09 (Se kort i pjecen)

Arrangeret af

Filosofisk Studenter Kollokvium (FSK)

samt Institut for Kunst- og kulturvidenskab - Københavns Universitet

SKAL VI BRÆNDE SADE?

Sodomit, filosof, revolutionær, psykopat... Den franske litteraturs *enfant terrible* Markis de Sade er blevet kaldt mange forskellige ting af eftertiden. Men det er heller ikke let at kategorisere denne libertinernes fyrste. I overgangen mellem oplysningstiden og romantikken, mellem den aristokratiske orden og de moderne revolutioner gør han op med moral, dyd og religion gennem sine ubønhørlige analyser af det menneskelige begær. Samtiden forbød ham og fordømte ham. Eftertiden forsøger stadig at forstå ham. Ikke desto mindre har Sade spillet en stor rolle indenfor kunst i 20. århundrede i så forskellige discipliner som film, billedkunst, litteratur, tegneserier og så videre. Ligeledes har Sade inspireret store tænkere såsom Freud, Foucault, Blanchot, Sartre,... der har ladet sig inspirere af sadismens opfinder til at bedrive filosofi, psykoanalyse, idehistorie og litteraturkritik.

Men hvor står vi så i dag? Skal vi brænde eller besynge Sade? Er Sade vores næste? Kan Sade informere filosofien, kunsten eller erotikken? Er det i det hele taget et spørgsmål om at være *for* eller *imod* Sade?

Oplysningens nat

Sade, Sade-receptionen og oplysningsbegrebet i historisk og aktuel belysning

Af Martin Hultén

Postdoc, Phd, Inst. f. Kunst- og Kulturvidenskab v. KU.

Sade har ofte stået i skyggen af den historiske konstruktion man har kaldt oplysningen, eller han har blot ikke været inkluderet i perioden eller begrebet, som den eller det er blevet præsenteret og diskuteret. Men for en historisk betragtning placerer hans forfatterskab sig i enhver henseende i og indenfor de strømninger, vi traditionelt forbinder med oplysningen og som konstituerer oplysningens begreb. Eller hvad? På den ene side synes Sades forfatterskab at placere sig i forlængelse af centrale æstetiske og ideologiske strømninger i det vi kalder oplysningen; i den forstand er det altså indenfor og ikke i skyggen af oplysningen – afhængigt af hvordan man forstår skyggemetaforen? På den anden side drager Sades libertinere så ekstreme filosofiske og praktiske konsekvenser af det tankegods de henter hos en række af oplysningens vigtigste tænkere, at de måske bevæger sig hinsides oplysningen, og deres i øvrigt inkonsistente filosofi bliver til en negation af de idéer der konstituerer oplysningens begreb? Det er et spørgsmål om hvad vi forstår ved oplysning og hvordan vi vælger at forstå begrebet historisk og aktuelt.

Den bemærkelsesværdigt store interesse for Sade i intellektuelle miljøer i Frankrig gennem det meste af det 20. århundrede påkalder sig ligesom Sades eget forfatterskab interesse, ikke mindst fordi diskussionerne om forfatterskabet og om Sade som historisk person omfatter en lang række prominente og indflydelsesrige essayister og filosoffer, og ikke mindst hvis man vælger at opfatte beskæftigelsen med Sade som en refleksion over oplysningens begreb. Jeg vil derfor kaste et blik på Sade-receptionen i Frankrig omkring midten af det 20. århundrede, og det bliver et afsæt for at diskutere oplysningens skæbne i centrale intellektuelle miljøer i århundredets idé- og kulturhistorie. Men inden jeg

vender mig mod det 20. århundredes Sade-reception, vil jeg først kigge på Sades rolle og placering i den historiske oplysning i 1700-tallet. Min interesse er altså tofoldig: Jeg vil gerne diskutere Sades forfatterskab i forhold til den historiske oplysning, og jeg vil gerne diskutere Sade-receptionen som en slags kritisk forvaltning af eller diskussion med den historiske oplysning eller dele af den. Målet er i begge tilfælde at revurdere og nuancere oplysning som både historisk og politisk-aktuelt begreb.

De sadianske vers

Om sadianske elementer i Guillaume Apollinares æstetik

Af Jonatan Leer

Stud.mag.art, Inst. f. litteratur og fransk v. KU.

Den franske digter og *critique d'art* Guillaume Apollinaire er en unik figur i modernismens Paris i starten af det 20. århundrede. Det unikke består i, at han på den ene side engagerede sig i mange forskellige kunstarter (maleriet, poesien, teateret) og flirtede med de hotteste bevægelser (kubismen, symbolismen, futurismen) gennem euforiske lovtaler - på den anden side var han en uforbederlig romantiker, og bag de lyriske eksperimenter finder man ofte et inderligt "jeg" plaget af ulykkelig kærlighed, som peger tilbage til den tidlige romantik.

Men denne fortabte romantiker var også en dem, der genopdagede Sade og sørgede for, at han fik en plads i den officielle franske litteraturhistorie. Apollinares forhold til den berygtede fyrste var dog også ambivalent, selvom man finder evidente sadianske træk i flere af Apollinares værker. Men hvad var det, der fascinerede ved Sade i årtier før den første verdenskrig? Hvad havde han med det modernistiske projekt at gøre?

Jeg vil i dette foredrag argumentere for, at man i Apollinares forfatterskab finder to forskellige erotiske tendenser, der er gennemgående selv i de mest

intime dele af skrifterne: dels den sadistiske beherskelse af den anden gennem en frigørelse af det kunstneriske udtryk, dels en masochistisk underkastelse af den afvisning og den ydmygelse, der udgør kunstnerens grundvilkår. Disse to dimension afspejler sig både i de erotiske noveller og ikke mindst i de saftige *Lettres à Lou* (disse sadianske vers er ofte blevet negligeret i de fleste fremstillinger af forfatteren til *Le pont Mirabeau*). Endvidere vil jeg analysere, hvordan disse referencer til oplysningens sodomiforkynder afspejler sig i Apollinaires modernitetskonception og i hans æstetik.

Libertineren og tabet af den anden

Af Jon Auring Grimm

Stud.mag.art, Inst. f. filosofi og idehistorie v. AU.

Den anden spiller en vigtig men paradoksal rolle for libertinerens nydelse. Da libertinerens optik udelukker gensidighed, må libertineres bevidsthed om *den anden*, samt sin egen kødelighed, konstitueres på anden vis. Denne konstitueres ved offerets lidelser og skrig. Libertineren Verneuil tvinger sin kone til at bære en kontraption, der forstærker hendes skrig og klage. Herigennem bekræfter hun sin frihed og bevidsthed, der netop er nødvendig for libertinerens overskridelse. Libertineren kan derigennem overskride *den andens* vilkår ved at negere *den andens* subjektivitet ved at påføre lidelse. Når libertineren således fuldbyrder sin perverse gestik, antager han offerets frihed og bevidsthed for netop at negere disse, hvilket afføder skrig og smerte, der da rehabiliterer og genetablerer offerets position som frihed og bevidsthed, der nu igen må negeres og slutteligt destrueres. Altså må ethvert skrig besvares med et piskesmæld, et knivstik, et brændemærke eller hvad der nu behager. Dette må fortsætte til den endelige kulmination *le petit mort*, orgasmen og projektets fuldbyrdelse, eller *le grand mort*, destruktionsen af offeret.

Markis de Sade værker består af et skræmmende katalog af perversiteter og lystfulde libertinere. Der er sjældent karaktertegning og mange af de filosofiske overvejelser, der bliver gjort undervejs, lider fælt af inkonsistens. Hvorfor da overhovedet læse Sade? Det er som oftest langt mere behageligt at læse om ham. Sade forsøgte at forene den perverse seksualitet med en metode, og i dette projekt var han særligt konsistent. Jeg vil i mit foredrag diskutere denne metode, samt libertinereens tab af *den anden*. Disse indsigter vil jeg forholde til vores insisteren på selvrealisering i den frie seksualitets navn. Jeg vil yderligere trække på indsigter fra Nietzsche, Houellebecq og Aristophanes.

Hvad er pointen?

Af Jørn Boisen

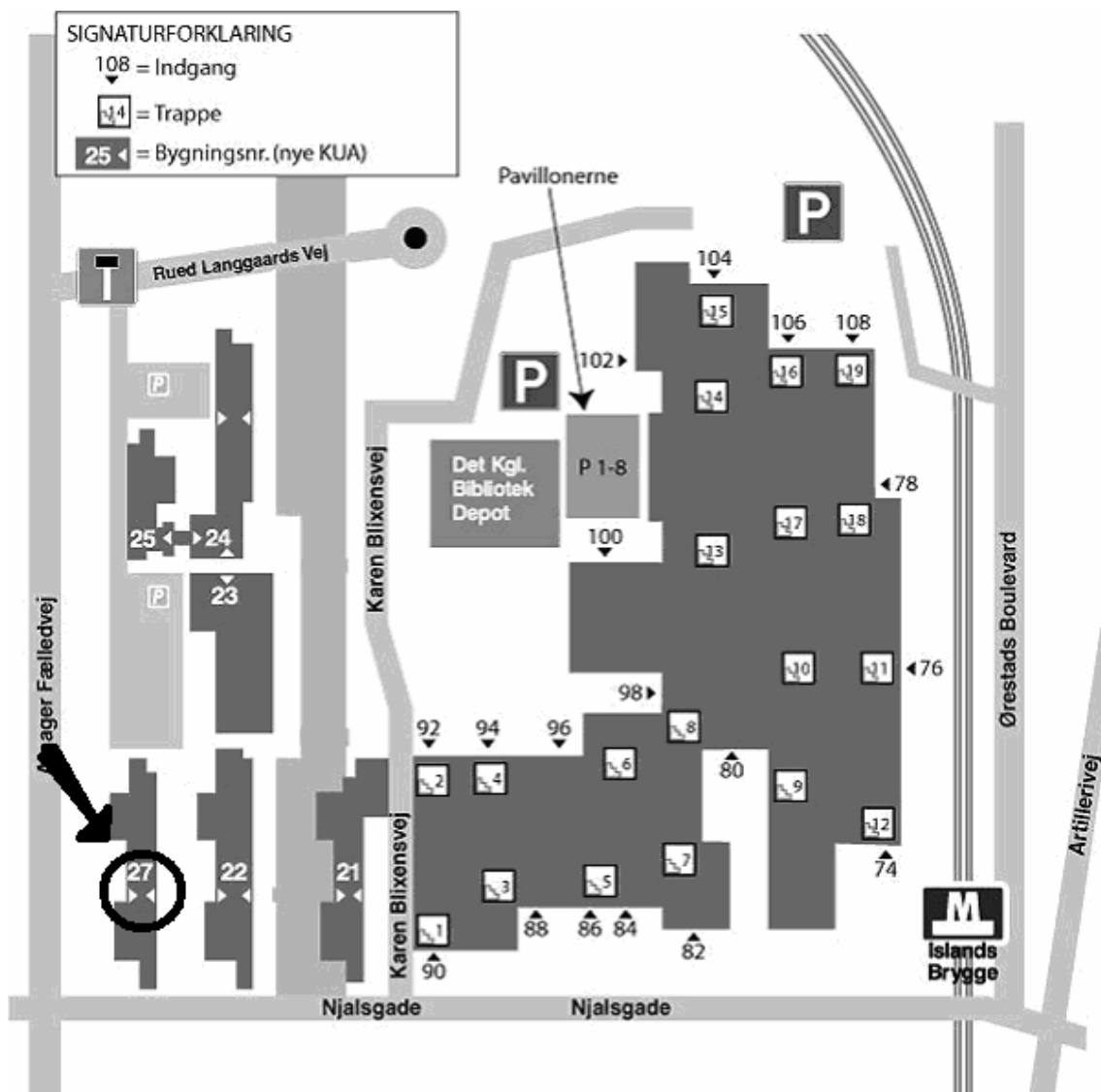
Lektor, Inst. f. Engelsk, Germansk og Romansk v. KU.

Sades eftermæle er lige så problematisk og paradoksalt som personen selv: glemsel, medicinskt case-story, fordømmelse og glorificering. Imidlertid er Sade ofte blevet både fordømt og berømmet af de forkerte grunde. Han tilhører oplysningstiden, og han forholder sig til den tanker og idealer om individets autonomi og frihed, men i modsætning til sine samtidige fokuserer han på deres sorte sider. Hans værk tematiserer frihed og begær (der begge inkarneres af libertinere), men såvel handlingen som de filosofiske diskussioner i bøgerne udgør i virkeligheden en radikal kritik af libertinere-livsstilen og begærets frisættelse. Derfor har Sades favorable reception i det 20. århundrede (med surrealistene i spidsen) taget afgørende fejl af hans grundlæggende pointer.

Vel mødt

Fredag d. 23. Maj 2008, fra 10-15.

Lokale: 27.0.09

PROGRAM

Kl 09.45 **Velkomst**

Kl 10.00 **Oplysningens nat** - Sade, Sade-receptionen og oplysningsbegrebet i historisk og aktuel belysning - *Martin Hultén*. Postdoc, Phd, Inst. f. Kunst- og Kulturvidenskab v. KU.

Kl 11:00 **De sadianske vers** - Om sadianske elementer i Guillaume Apollinaires æstetik - *Jonathan Leer* stud.mag.art, Inst. f. litteratur og fransk v. KU.

Kl 12:00 Frokost

Kl 13:00 **Libertineren og tabet af den anden** - *Jon Auring Grimm*, stud.mag.art, Inst. f. filosofi og idehistorie v. AU.

Kl 14:00 **Hvad er pointen?** - *Jørn Boisen*, Lektor, Inst. f. Engelsk, Germansk og Romansk v. KU.

Kl 15:00 Afrunding samt overraskelse

Hvert foredrag varer 50 minutter inklusiv diskussion. Der vil blive trakteret med kaffe i en af pauserne.

Kontakt og info: fsk@kollokvium.dk
www.kollokvium.dk